

**І КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»**

Кафедра практичної психології

**Програма підвищення кваліфікації
педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та
закладів дошкільної освіти за напрямком «Інклюзивна освіта»
«Навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами в
умовах інклюзивної освіти»**

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до перезатвердження на засіданні кафедри практичної психології
(*протокол № 1 від 25 січня 2021 р.*)

Завідувач кафедри

І.О.Корнієнко

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(*протокол № 1 від 28.01.2021 р.*)

Голова науково-методичної ради

М.Р. Кацюба

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, закладів дошкільної освіти **«Навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти»**

Розробники:

Завідувач кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук І.О. Корнієнко

Доцентка кафедри практичної психології, кандидатка біологічних наук К. М. Глазунова.

Доцентка кафедри практичної психології, кандидатка педагогічних І.І. Кизима

Доцентка кафедри практичної психології, кандидатка психологічних наук М.Б. Химко

Старша викладачка кафедри практичної психології С.М. Єфімова

Викладачка кафедри практичної психології Л.А. Маруніч

Загальні відомості

Мета: науково-методичний супровід професійного розвитку педагогічних працівників у їх підготовці до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП) в умовах загальноосвітніх закладів дошкільної та середньої відповідно до запитів громадянського суспільства, установ і закладів освіти, потреб споживачів освітніх послуг.

Напрямок: забезпечення і підтримка навчання, виховання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі, зокрема:

1. Вміння забезпечувати педагогічний супровід дитини з ООП у навчально-виховному процесі для реалізації Права рівного доступу дітей до освіти.
2. Знання і розуміння основних принципів корекційної роботи.
3. Усвідомлення та розуміння складної структури порушеного розвитку дітей з особливими освітніми потребами.
4. Розуміння важливості командного підходу у роботі з дитиною з особливими освітніми потребами.
5. Оволодіння методиками та техніками роботи з дітьми з особливими освітніми потребами різноманітних нозологій, згідно рекомендованих навчальних програм, індивідуальної програми та плану розвитку дитини в закладах загальної дошкільної та середньої освіти.

Місце надання освітньої послуги: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», заклади освіти Львівської області.

Обсяг: 8 годин.

Форма підвищення кваліфікації: очна.

Опис спецкурсу

Категорія слухачів	Характеристика спецкурсу
Педагогічні працівники закладів дошкільної освіти та закладів загальної середньої освіти	Лекцій: 3годин Практичні заняття: 1 година Семинарські заняття: 4 години

Цілі спецкурсу: ознайомлення з засадами організації інклюзивного навчання і закладі освіти, основними категоріями та поняттями корекційної педагогіки, психолого-педагогічною характеристикою дітей різних нозологій та особливістю організації інклюзивного середовища, що є необхідним для успішної роботи педагога, який працює з дітьми з особливими освітніми потребами.

Завдання спецкурсу:

- ознайомити слухачів з основними засадами організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами;
- сформувані компетентності педагога, які необхідні для ефективної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами;
- ознайомити з психолого-педагогічною характеристикою дітей при нейротиповому та порушеному онтогенезі;
- удосконалити вміння враховувати індивідуальні потреби й можливості дітей з особливостями психофізичного розвитку та попереджати труднощі, які можуть виникнути у процесі навчання.

Очікувані результати :

1. Впроваджує принципи корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.
2. Демонструє вміння враховувати індивідуальні потреби і можливості дітей з особливими освітніми потребами.

Контроль за знаннями слухачів проводиться: під час виконання завдань на семінарських заняттях за допомогою постановки дискусійних запитань.

Оцінювання у вербальній формі проводиться на основі отриманої зворотної інформації від слухачів про результативність підвищення кваліфікації з можливістю внесення змін у методику роботи зі слухачами курсів.

Засоби навчання:

Інформаційно-методичні

1. Навчально-методичний посібник Робота з дітьми з особливими освітніми потребами в закладах інклюзивної освіти (Порадник для педагогів)/ Глазунова К.М., Єфімова С.М., Маруніч Л.А. Львів: ЛОППО, 2020 р. – 50 с.

Матеріально-технічні

Мультимедійна установка та комп'ютерна техніка для демонстрації презентаційного матеріалу та навчальних відео.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації:
сертифікат

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Організаційне заняття

Час за робочою навчальною програмою – 1 година

Тема 1. Реєстрація учасників. Формування очікувань та запиту учасників (практичне, 1 година)

Модуль 1. Основні підходи до організації інклюзивного навчання

Час за робочою навчальною програмою – 7 години

Тема 1.1. Спеціальне та інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами. (лекція, 1 години)

План лекційного заняття

- 1.1.1. Сучасне розуміння поняття "особливі освітні потреби" у дитини.
- 1.1.2. Основні форми організації навчання дітей з ООП: інклюзивне, інтегроване, індивідуальне навчання. Специфіка роботи спеціалізованих навчальних закладів та НРЦ.

Тема 1.2. Формування компетентностей вчителя для реалізації інклюзивного навчання (семінарське, 4 години)

План семінарського заняття

- 1.2.1. Філософія інклюзії. Завдання, цілі та виклики інклюзивного навчання.
- 1.2.2. Командний підхід до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Залучення асистента вчителя/вихователя, практичного психолога, дефектолога, вчителя-логопеда, інструктора ЛФК та інших спеціалістів до роботи з дитиною з ООП. Співпраця між педагогами та батьками дитини.
- 1.2.3. Індивідуальна програма розвитку дитини: основні пункти та засади до формування програми.
- 1.2.4. Адаптація та модифікація навчального матеріалу.

Тема 1.3. Основні принципи навчально-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (лекція, 2 години)

План лекційного заняття

- 1.3.1. Поняття про типовий та порушений онтогенез. Класифікація порушень психофізичного розвитку дітей.
- 1.3.2. Реалізація вчення Л.С.Виготського у сучасній спеціальній педагогіці та психології.

1.3.3. Огляд понять: корекція, компенсація (та її види), реабілітація та абілітація, зона найближчого розвитку та обхідні шляхи у навчанні та розвитку дітей з психофізичними. Опрацювання принципів визначення рівня актуального розвитку дитини.

1.3.4. Важливість розуміння складної структури дефекту для організації і проведення корекційної роботи з дитиною під час навчально-виховного процесу.

Запитання для практичних та семінарських занять

1. Дайте визначення понять «дитина з порушеннями психофізичного розвитку», «дитина з особливими освітніми потребами», «дитина з особливими потребами».
2. Назвіть основні категорії порушень психофізичного розвитку у дітей.
3. Як ви розумієте теорію про складну структуру аномального розвитку? Наведіть приклади первинного дефекту та вторинних відхилень при різних видах порушень психофізичного розвитку у дітей.
4. Дайте характеристику сучасних підходів до оцінки актуального розвитку дітей з психофізичними порушеннями.
5. Обґрунтуйте необхідність знань про дітей з порушеннями психофізичного розвитку для педагогів загальноосвітніх навчальних закладів.
6. Методологічні основи дефектології. Внесок Л.С. Виготського в сучасну дефектологію.
7. .Компенсація (псевдокомпенсація та декомпенсація), корекція, реабілітація та соціалізація, як основні категорії спеціальної психології та педагогіки.
8. Поняття про «зону найближчого розвитку» та обхідні шляхи у навчанні та розвитку дітей з психофізичними порушеннями
9. Реалізація вчення Л.С.Виготського у сучасній спеціальній та загальній педагогіці.
10. Загальні принципи корекційної роботи.
11. Основні компетентності вчителя для реалізації інклюзивного навчання.

III. РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Практичні	Семінарські
Організаційне заняття	1		1	
Тема 1. Реєстрація учасників. Формування очікувань учасників			1	
Модуль 1. Основні підходи до організації інклюзивного навчання	7	3		4
Тема 1.1. Спеціальне та інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами		1		
Тема 1.2. Формування компетентностей вчителя для реалізації інклюзивного навчання				4
Тема 1.3. Основні принципи навчально-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами		2		
Всього годин:	8	3	1	4

Список літератури:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Дятленко Н. М., Софій Н.З., Мартинчук О. В., Найда Ю. М., під заг. ред. Войцехівського М. Ф.. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015.
2. Гаяш О. В. Поради вчителям щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним навчанням: Методичні рекомендації/ Укладач О. В. Гаяш. – Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2014.
3. Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник/ За ред. А. А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012.
4. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посібник /А. А. Колупаєва, Л. О Савчук. К. – Науковий світ, 2010.
5. Діти з особливими потребами у загальноосвітньому просторі, початкова ланка / за ред. В. І. Бондар, В. В. Зосенка. – К., 2004
6. Ервін. Е. Підготовка вчителів і вихователів до роботи в інклюзивних класах і групах /Е. Ервін, Д. Кугельмес. – Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», К., 2000
7. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навч. курс та наук.-метод. посіб. / Т.В.Сак. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011.
8. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / Заєркова Н. В., Трейтяк А. О. – К., 2016.
9. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник/ Кол. авторів: Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. та ін. За заг. ред. Даніленко Л. І., – К., 2007. – 128 с.
10. Колупаєва А. А., Єфімова С. М. Навчальний курс «Вступ до інклюзивної освіти». – К.: Науковий світ, 2010.
11. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: -К. Педагогічна думка, 2007.
12. Колупаєва А. А., Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012.
13. Матвеева М. Миронова С. Гречко Л. Психокорекційна робота в умовах інтегрованого навчання/Дефектологія №3, – 2009.
14. Назарина В. Дитина зі зниженим слухом в інтеграційній групі /Дефектологія 4, 2013
15. Никольская О.С. Проблемы обучения аутичных детей //Дефектология. – 1995. – № 1.

16. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. Науково-методичний збірник: Вип. 9/ за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Поліграф плюс», 2015
17. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник/ за заг. ред. Колупаєвої А. А. – К.: «А.С.К.», 2012.
18. Постанова №872 КМУ «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» від 15.08.2011р.
19. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. Колупаєвої А. А. – К., 2010.
20. Рибченко Л. К. Інклюзивне навчання дітей з аутизмом в загальноосвітній системі навчання // Актуальні питання корекційної освіти. – 2015. – № 5.
21. Романчук О. Розлади спектру аутизму / Романчук О. – Л.: Колесо, 2009.
22. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі. Науково-методичний посібник К.: СПД-ФО Парашин, 2011.
23. Сварник М. Інклюзивна освіта в Україні: попередній аналіз ситуації/ Інклюзивна освіта. Збірник матеріалів проекту. – К.: 2013.
24. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка: підручник. – К. Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – част. I.
25. Школа для кожного: посібник / Упорядник: Байда Л. Ю. – К., 2015.